

KENNISMAKING MET RICHARD VAUGHAN

esther de jong
mirjam de jonge

Onlangs werd R. Vaughan benoemd tot hoogleraar in de middeleeuwse geschiedenis als opvolger van professor Jongkees. Voordat hij naar Groningen kwam was hij als hoogleraar verbonden aan de universiteit van Hull.

van mediaevist tot historicus

R. Vaughan studeerde geschiedenis aan het Corpus Christi College in Cambridge. Zijn belangstelling voor deze studie was gewekt door zijn Ierse geschiedenisleraar gedurende het laatste schooljaar in 1945. Deze was vooral geïnteresseerd in het negentiende eeuwse Ierland, maar ook in de eigen tijd: namelijk in de eerste verkiezingen na de oorlog, waarbij Churchill tegen alle verwachtingen in het veld moest ruimen. In Vaughan vond hij een geïnteresseerde leerling.

Ondanks diens belangstelling voor eigentijdse gebeurtenissen hield hij zich in Cambridge vrijwel uitsluitend bezig met middeleeuwse geschiedenis. Maar na enige tijd werd het hem duidelijk dat geschiedenis meer was dan alleen de middeleeuwen. Hij leerde veel van de eigentijdse geschiedschrijvers, met name van hun benadering van de bronnen. Door een beter begrip van de eigen tijd was het mogelijk licht te werpen op het (middeleeuws) verleden. Zo ontwikkelde Vaughan zich, zoals hij zelf zegt, van mediaevist tot historicus.

geschiedenis en historicus

Vaughan gelooft niet in concepten als bijvoorbeeld de oudheid, de middeleeuwen, de renaissance. Daarom betreurt hij de indeling van de geschiedenisstudie in verschillende vakgroepen. Hij voelt zich te zeer beperkt in zijn vrijheid als historicus door alleen in een vakgroep middeleeuwen te moeten functioneren. In Hull gaf hij namelijk college zowel in middeleeuwse als in eigentijdse geschiedenis. Over de taak van de historicus het volgende: "The historian is an author, he must write a book. He must be free to write at any period". De taak van de

historicus is voornamelijk publiceren; hij moet niet maar eindeloos met wetenschappelijk onderzoek bezig blijven.

Een historicus die het vak van schrijver goed verstond was Johan Huizinga. Wij vroegen wat hij van deze Groninger dacht.

In Engeland wordt Huizinga bijna aanbeden. In elk boek over laat-middeleeuwse geschiedenis wordt er melding van hem gemaakt. Hoewel Vaughan Huizinga een groot historicus vindt, is hij toch van mening dat zijn invloed te groot is, grenzend aan persoonsverheerlijking. En daar zet hij toch zijn vraagtekens bij.

publicaties en activiteiten

Vaughans opvatting over de historicus kan geïllustreerd worden aan de hand van zijn eigen werk. In 1958 verscheen zijn eerste boek, getiteld 'Matthew Paris'. Paris was de belangrijkste Engelse kroniekschrijver uit de dertiende eeuw. Door dit onderzoek groeide zijn interesse in de geschiedenis van de historiografie. Op dit moment houdt hij zich opnieuw met de kroniek bezig: hij vertaalt bepaalde delen ervan vanuit het Latijn in het Engels.

Verder is Vaughan sinds enige tijd general editor van de 'Wakefield Court Rolls'. Dit zijn rechtsverslagen van het landgoed Wakefield die de periode 1300-1900 beslaan. Zijn taak is het controleren van transcripties en ze klaarmaken voor publicatie. Zolang er nog geen geschikte opvolger is gevonden zal hij hiermee doorgaan.

Tijdens een kort verblijf in Groningen in 1972 in verband met een congres over Johan Huizinga, ontstond bij Vaughan het idee om een nieuw algemeen tijdschrift voor middeleeuwse geschiedenis te starten, naast de al bestaande tijdschriften voor oude en eigentijdse geschiedenis. Uit dit idee ontstond de Journal of Medieval History, waarvan het eerste nummer in 1975 verscheen.

Grote bekendheid kreeg Vaughan door zijn werk over Valois Bourgondië, vier boeken over vier Bourgondische hertogen: 'Philip the Bold: the Formation of the Burgundian State' (1962); 'John the Fearless: the Growth of Burgundian Power' (1966); 'Philip the Good: the Apogee of the Burgundian State' (1970); 'Charles the Bold: the last Valois Duke of Burgundy' (1973).

In 1979 publiceerde Vaughan een boek over eigentijdse geschiedenis: 'Twentieth Century Europe, Paths to Unity', over de Europese eenwording na de Tweede Wereldoorlog.

Een hobby van hem is Noord-Europa.

Op het ogenblik is hij bezig met een boek 'Man in the Arctic', waar hij nog minstens vijf jaar voor nodig denkt te hebben. Veel literatuur is namelijk in het Russisch en dat vergt veel tijd, omdat hij eerst nog Russisch moest leren. Hij heeft bovendien een boek geschreven over vogels, dat hij zelfs als z'n "favorite" betitelt: 'Arctic Summer, Birds of North Norway'. Vogels hebben bijna in dezelfde mate zijn belangstelling als geschiedenis. Ook de foto's in het boek zijn door hem zelf gemaakt. Kortom: "the historian is an author" is geen loze kreet.

naar groningen

Vaughan is altijd al geïnteresseerd geweest in andere talen en culturen en voelde sterk de behoefte zich niet te beperken tot zijn geboorteland. Daarom heeft hij steeds uitgekeken naar een kans om zich elders te vestigen. Onder andere in Nederland, volgens hem, naast Denemarken en Noorwegen "one of the most civilised countries in the world". Emigreren is iets compleet nieuws, iets "really exciting", en daarom een hele uitdaging die hij graag aannam op het moment dat de RUG een vacature had.

Over zijn land van herkomst is Vaughan niet onverdeeld positief: hij noemt Groot-Brittannië imperialistisch, en bovendien moet hij, ongebruikelijk voor een Engelsman, niets van de monarchie hebben. Nu, weg uit Engeland, acht hij zich overigens in staat zijn geboorteland heel wat rationeler te bekijken.

democratisering

Professor Vaughan is uiteraard nog niet in staat om een vergelijking te maken tussen de Groninger universiteit en de verschillende Engelse universiteiten. Maar hij weet wel dat hij voorstander is van democratisering van de universiteit. In Engeland is het daar slecht mee gesteld. Studentencommisseries en -organisaties hebben geen effectieve macht en worden dan ook voortdurend omzeild. De kloof tussen docentencorps en studenten is er groot. Vaughan vindt het echter zeer belangrijk dat beide groepen elkaar persoonlijk leren kennen, en dat kost enkele jaren. Pas dan is er vruchtbare samenwerking mogelijk. Dergelijke persoon-

lijke contacten zijn uiteraard aan de kleinere universiteiten van Oxford en Cambridge gemakkelijker tot stand te brengen, maar hij is niet pessimistisch ten aanzien van de Groninger situatie.

plannen

Dit jaar zal Vaughan een kandidatencollege verzorgen over middeleeuwse historiografie. Tevens zal hij de colleges hulpwetenschappen geven. Hij zal proberen binnen het project bureaucratisering het onderzoek in de Bourgondische ambtenarij zeker te stimuleren als daar behoefte aan blijkt te zijn. Volgend jaar wil hij proberen een themagroep op te zetten over het onderwerp dat zijn persoonlijke belangstelling heeft: het noorden van Europa in de middeleeuwen. Verder wil hij indien mogelijk de belangstellingshorizon verbreden, want hij is in eerste instantie geen voorstander van het in zijn ogen beperkte regionale onderzoek. Maar uiteraard zullen hierbij praktische factoren de doorslag geven. Voorts zal hij bij zijn studenten aandringen op het publiceren, de belangrijkste taak van de historicus volgens Vaughan.